

prima instanță: S. Papuha
instanța de apel: D. Manole
N. Traciuc, E. Fistican

D E C I Z I E
Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ

03 septembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Iuliana Oprea
Valentina Clevadi
Dumitru Mardari

examinând, fără citarea părților, recursul declarat de Procuratura Generală a RM, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei împotriva Procuraturii Generale a RM privind anularea parțială a ordinului, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014, prin care a fost menținută hotărârea instanței de fond,

a constatat:

La data de 26 decembrie 2012, Mocanu Serghei s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Procuratura Generală a RM privind anularea ordinului Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002.

În motivarea acțiunii înaintate, reclamantul a indicat că, la data de 17 decembrie 2012, prin scrisoarea nr. 33-2d/12-971, a fost informat de către Procurorul șef al Secției personal că, prin ordinul Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002, a fost desfăcut contractul de muncă în temeiul art. 38 p.4 al Codului Muncii (redacția anului 1973). Pînă la momentul adresării în instanța de judecată, Mocanu Serghei nu a cunoscut că a fost desfăcut contractul de muncă în temeiul art. 38 pct. 4 al Codului Muncii (redacția anului 1973), deoarece, pînă la data de 17 decembrie 2012, reclamantul nu a făcut cunoștință cu ordinul contestat, și nici nu a primit carnetul de muncă, cu o astfel de mențiune.

Susține reclamantul că, la emiterea ordinului contestat, Procuratura Generală nu a respectat prevederile art. 145 din Codul Muncii (redacția anului 1973), sau reclamantul a depus cerere de eliberare din funcție din proprie inițiativă.

Mai mult, reclamantul a notat că, ordinul Procuraturii Generale a RM nr. 351-p din 17 iunie 2002, urma a fi emis cel tîrziu la data de 07 aprilie 2002, chiar dacă se presupune că, Mocanu Serghei ar fi lipsit de la serviciu.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 ianuarie 2013, cauza civilă

respectivă fost transmisă pentru examinare în fond, conform competenței jurisdicționale la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău (f.d.7)

La data de 17 mai 2013, Mocanu Serghei a depus o cerere de modificare a cerințelor, prin care a solicitat instanței de judecată anularea parțială a ordinului Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002 în partea care ține de temeiul desfacerii contractului de muncă prevăzut de art. 38 p. 4 din Codul Muncii RM (redacția anului 1973) cu modificarea lui prin indicarea temeiului de desfacere a contractului de muncă a prevederilor art. 36 din Codul Muncii RM (redacția anului 1973) (f.d. 20).

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 21 august 2013, a fost admisă acțiunea înaintată de Mocanu Serghei. A fost anulat parțial ordinul Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002, în partea ce ține de temeiul desfacerii contractului de muncă prevăzut de art. 38 pct. 4 din Codul Muncii (redacția anului 1973), cu modificarea lui prin indicarea temeiului de desfacere a contractului de muncă în temeiul art. 36 Codul Muncii (redacția anului 1973).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014 a fost respins apelul declarat de Procuratura Generală a RM, menținută fără modificări hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 21 august 2013.

La 25 aprilie 2014, Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva hotărîrii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 21 august 2013 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014, solicitând casarea acestora, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care cererea reclamantului să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

În motivarea cererii de recurs a indicat, că de către ambele instanțe investite cu examinarea fondului au fost admise derogări de la prevederile care reglementează termenii pentru depunerea cererilor în instanța de judecată în litigii de muncă, în procedura contenciosului administrativ, care sunt de 3 luni, respectiv de 30 zile de la data cînd persoana a aflat despre încălcarea dreptului, termen care urmează a fi calculat din iunie 2002.

În altă ordine de idei, se susține ca fiind absolut neîntemeiată concluzia instanțelor ierarhic inferioare în ce privește faptul că Serghei Mocanu a fost demisionat, adică încetarea raporturilor de muncă a avut loc din proprie inițiativă. Or, actul administrativ producător de efecte juridice în cazul de față este doar ordinul nr. 351-p din 17 iunie 2002 în care expres este specificat temeiul juridic- art. 38 pct.4 Codul muncii, cît și circumstanțele de fapt- desfacerea contractului individual de muncă pentru absența de la serviciu fără motive întemeiate, adică nu se face referire la nici un fel la ”demisie”, mai mult ca atît codul muncii (redacția anului 1973) în vigoare la acea dată nu prevedea această noțiune.

Conform art. 434 al. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Conform scrisorii de însoțire, anexată la materialele dosarului (f.d.69) se atestă, că decizia redactată a fost expediată părților de Curtea de Apel Chișinău la data de 17 martie 2014.

La materialele cauzei lipsesc probe în confirmarea recepționării deciziei integrale a instanței de apel de către recurent. Astfel, recursul se consideră depus în termen.

Verificînd în limitele invocate în recurs legalitatea hotărîrii atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe și a emite o nouă hotărîre de respingere a acțiunii, din următoarele considerente.

Conform art. 445 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că prima instanță și instanța de apel au aplicat eronat normele de drept material, au apreciat arbitrar probe administrate și greșit au ajuns la concluzia privind admiterea acțiunii.

Materialele cauzei denotă, că reclamantul/intimat Mocanu Serghei a activat în cadrul Procuraturii Generale a RM în funcția de anchetator al Procuraturii s. Rîșcani mun. Chișinău începînd cu 09 ianuarie 2002 pînă la data de 07 martie 2002, cînd a fost eliberat din funcție.

Prin ordinul Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002, a fost desfăcut contractul de muncă în temeiul art. 38 p. 4 al Codului Muncii (redacția anului 1973), începînd cu data de 07 martie 2002, pentru absența nemotivată de la serviciu.

La data de 26 decembrie 2012, Mocanu Serghei s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată către Procuratura Generală a Republicii Moldova privind anularea ordinului Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002.

Admițînd acțiunea reclamantului, ambele instanțe investite cu examinarea fondului au concluzionat, că cererea de chemare în judecată a fost depusă de Mocanu Serghei în termen, cu respectarea procedurii prealabile și cu îndeplinirea prevederilor art. 14, 17, 19 al Legii contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000. În acest sens, instanța de apel a respins ca fiind neîntemeiat argumentul apelantei Procuratura Generală a RM potrivit căruia termenul de adresare cu acțiune în instanța de contencios administrativ pentru Mocanu Serghei urmează a fi calculat de la data emiterii ordinului cu privire la eliberarea din funcție. Or, Procuratura Generală nu a prezentat probe care să confirme faptul că, Mocanu Serghei a primit copia ordinului privind eliberarea din funcție la data emiterii acestuia.

Analizînd materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de recurs apreciază critic această concluzie a instanțelor de judecată ca fiind una eronată conform următoarelor.

Conform art. 6 alin. (1) Cod Civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contecios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aplica litigiului în speță legea materială în vigoare la momentul producerii situației juridice.

Conform art. 16 alin. (2) al Legii cu privire la procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992 (în vigoare la acel moment), procurorii în perioada mandatului pot fi

destituiți din funcție de către Procurorul General, în conformitate cu legislația muncii și cu legea privind stimularea și răspunderea disciplinară a procurorilor.

Conform art. 15 din Legea nr. 921 din 11 iulie 1996 privind stimularea procurorilor și anchetatorilor din Procuratură și răspunderea lor disciplinară (în vigoare la acel moment), procurorul sau anchetatorul căruia i s-a aplicat sancțiunea are dreptul să atace ordinul respectiv în Colegiul Procuraturii în termen de 10 zile din momentul când lucrătorului i se aduce la cunoștință ordinul de sancționare și, în instanță judecătorească.

Conform art. 221 Codul Muncii (în redacția anului 1973), salariații se pot adresa comisiei pentru soluționarea litigiilor de muncă și nemijlocit judecătoriei populare în termen de o lună de la data când salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său.

Conform art. 17 alin.(1) lit. c) și alin.(4) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă. Termenul de 30 de zile specificat la alin.(1) este termen de prescripție.

Conform art. 74 Cod civil (în redacția anului 1964) termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani..., iar conform art. 79 Cod civil (în redacția anului 1964) prescripția începe să curgă din ziua în care s-a născut dreptul la acțiune; dreptul la acțiune se naște din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle, că i-a fost încălcat un drept.

Cu referire la normele citate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, reține că în cazul în care nu este prezentă nici una din situațiile enumerate supra, termenul se va calcula în baza principiului general - din momentul în care salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului (art.74, 79 Cod Civil în redacția anului 1964).

În acest sens, Colegiul apreciază critic argumentul reclamantului/intimat Serghei Mocanu precum că, a făcut cunoștință cu ordinul nominalizat abia la data de 17 decembrie 2012, atunci când prin scrisoarea nr. 33-2d/12-971, a fost informat de către Procurorul șef al Secției personal că, prin ordinul Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002, a fost desfăcut contractul de muncă în temeiul art. 38 p.4 al Codului Muncii (redacția anului 1973).

Or, conform procesului verbal al ședinței de judecată din 16 mai 2013 (f.d.32) însuși reclamantul/intimat Serghei Mocanu a recunoscut, că din cauza pierderii legitimației de serviciu, nu s-a prezentat la locul de muncă pentru a primi carnetul de muncă și copia ordinului de concediere.

La fel, materialele cauzei atestă, că Procuratura Generală a expediat lui Mocanu Serghei prin scrisori repetate solicitarea de a ridica carnetul de muncă, precum și copia ordinului de concediere (f.d.17-19).

Pînă la data depunerii cererii în instanța de judecată, Mocanu Serghei nu a întreprins nici o acțiune.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că, cererea de chemare în judecată

depusă de Mocanu Serghei împotriva Procuraturii Generale a RM privind anularea parțială a ordinului, urmează a fi respinsă ca fiind depusă cu omiterea neîntemeiată a termenului de prescripție, dat fiind faptul că circumstanțele faptice ale pricinii justifică că reclamantul/intimat Serghei Mocanu a avut posibilitatea reală de a cunoaște despre încălcarea dreptului său, iar în caz de dezacord avea dreptul să conteste ordinul respectiv în instanța de judecată în termen, însă în mod fraudulos a considerat că va putea fi repus în termene de adresare în instanța de judecată, nesolicitând expres acest fapt.

Conform art. 116 alin. (1) Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Cerințe privind repunerea în termen în cadrul examinării dosarului în instanțele de judecată nu au fost înaintate.

La caz, Mocanu Serghei a dat dovadă de un formalism excesiv în interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale, constatând eronat că termenul de depunere a cererii permis prin lege nu s-a împlinit.

Or, esența aplicării termenului de prescripție extinctivă este de a determina părțile unui raport juridic să-și exercite la timp drepturile sale, contribuind esențial la întărirea disciplinei în relațiile juridice. Numai prin respectarea termenelor de prescripție organele jurisdicționale sunt în stare să contribuie la admiterea pretențiilor legale ale deținătorilor de drepturi încălcate. De altfel, împrejurările litigioase după scurgerea unui interval de timp îndelungat nu întotdeauna pot fi stabilite cu exactitatea dorită și persoanele, cărora le sunt înaintate cerințe neîntemeiate și/sau demult stinse, deseori nu dispun de probe în apărarea sa.

În afară de aceasta, în conformitate cu art. 56 alin. (3) și 61 alin. (1) Codul de procedură civilă, părțile sînt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Reieșind din cele expuse, este incontestabil că Mocanu Serghei a depus cerere de chemare în judecată cu încălcarea prevederilor art. 17 al Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, adică cu omiterea termenului de prescripție.

Articolul 25 alin. (1) lit. a) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 expres prevede că, instanța este în drept să respingă acțiunea ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Conform art. 271 Cod civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Din materialele dosarului rezultă că în prima instanță, în instanța de apel și în cererea de recurs depusă de Procuratura Generală a insistat că acțiunea înaintată de

Mocanu Serghei este depusă cu omiterea termenului de prescripție și a solicitat respingerea acesteia ca tardivă.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere că circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță și de instanța de apel, însă normele de drept material au fost aplicate eronat și probele apreciate arbitrar, că nu este necesară verificarea suplimentară de dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe și de a emite o nouă hotărîre de respingere a acțiunii lui Mocanu Serghei împotriva Procuraturii Generale a RM privind anularea parțială a ordinului, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Procuratura Generală a RM.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 21 august 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei împotriva Procuraturii Generale a RM privind anularea parțială a ordinului Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002 în partea care ține de temeiul desfacerii contractului de muncă prevăzut de art. 38 p. 4 din Codul Muncii RM (redacția anului 1973) cu modificarea lui prin indicarea temeiului de desfacere a contractului de muncă a prevederilor art. 36 din Codul Muncii RM (redacția anului 1973), și se emite o nouă hotărîre prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei împotriva Procuraturii Generale a RM privind anularea parțială a ordinului Procurorului General al RM nr. 351-p din 17 iunie 2002 în partea care ține de temeiul desfacerii contractului de muncă prevăzut de art. 38 p. 4 din Codul Muncii RM (redacția anului 1973) cu modificarea lui prin indicarea temeiului de desfacere a contractului de muncă a prevederilor art. 36 din Codul Muncii RM (redacția anului 1973), ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței
judecători

Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Iuliana Oprea
Valentina Clevadi
Dumitru Mardari

